

REPARTIȚIA SPAȚIALĂ A POPULAȚIEI ÎN SECTORUL MONTAN AL VĂII MOLDOVEI

Despina VASILCU

Cuvinte cheie: densitate a populației, factori naturali, proces de populare, recensăminte ale populației, condiții socio-economice.

Mots clé: densité de la population, facteurs naturels, processus de population, recensements de la population, conditions socio-économiques.

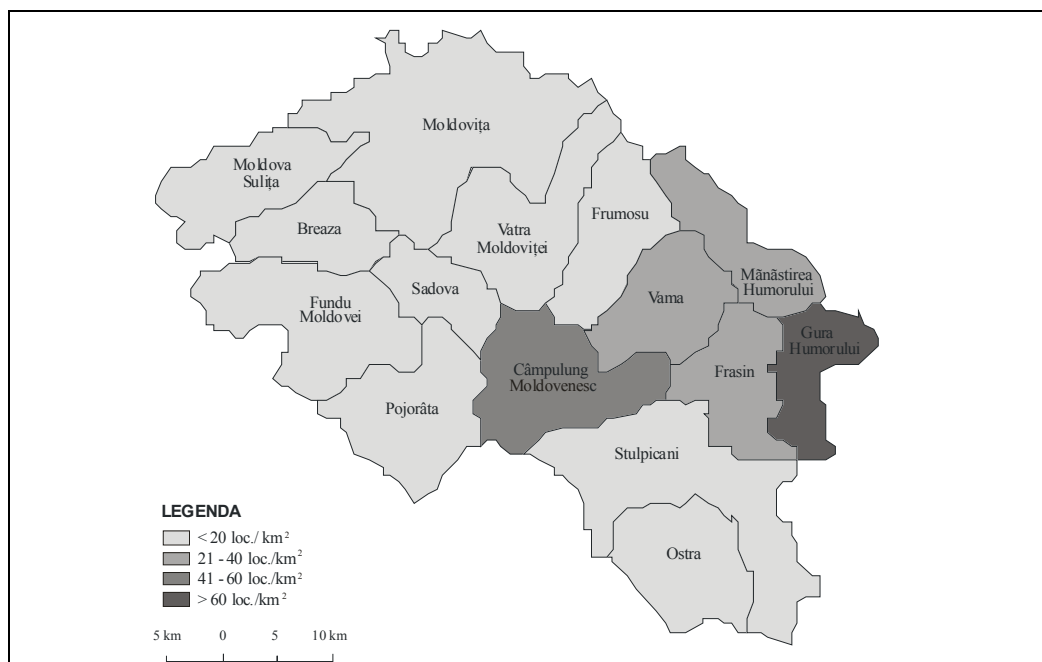
La répartition spatiale de la population dans le secteur montagneux de la vallée de Moldavie. Le développement des habitats du secteur montagneux de la vallée de Moldavie, l'accroissement du nombre des habitants et, implicitement, de la densité de la population sont les résultats d'un complexe de facteurs: naturels, représentés par la position géographique favorable dans le couloir dépressionnaire de la vallée de la Moldavie, par les grandes ressources, l'accessibilité élevée), historiques, qui ont eu un rôle restrictif dans les périodes troubles, et aussi les facteurs socio-economiques (la construction du chemin de fer transcarpatique, la valorification des ressources du sol et du sous-sol qui ont contribué à la transformation du milieu naturel, avec des effets visibles dans le paysage qui reflète, d'une manière fidèle, la complexité des rapports entre la population et le cadre naturel.

Cu siguranță, perioadele mai îndepărtate ale Antichității și Evului Mediu se caracterizau printr-o densitate mică a populației, ca urmare a condițiilor socio-economice și naturale specifice. Chiar dacă documentele mai vechi, cum este cel din 1687, din seria Documentelor câmpulungene, descoperit în arhivele orașului Bistrița (I. Iosep, 1999), oferă informații asupra densității reduse de populație din perioada respectivă, totuși, doar din ultima parte a secolului al XVIII-lea, când s-au efectuat primele înregistrări statistice, există posibilitatea realizării unor estimări asupra densității populației.

Reconstituirea populației pe baza hărții lui Büschel ne permite să constatăm faptul că, în anul 1775, densitatea medie a populației în sectorul montan al văii Moldovei era de 1,6 loc./kmp, cu mult mai redusă față de densitatea Bucovinei (7 loc./kmp), dar oarecum mai apropiată de densitatea Obcinilor Bucovinei, care se ridică la 2,3 loc./km² (P. G. Dmitriev, 1975, citat de I. Iosep, 1999). Valorile cele mai ridicate reveneau localităților Câmpulung Moldovenesc (3,5 loc./kmp) și Gura Humorului (3,1 loc./kmp), iar cele mai scăzute corespundeau comunelor Moldova Sulița (0,05 loc./kmp), Breaza, Frumosu, Vatra Moldoviței, Moldovița și Ostra (sub 1 loc./kmp), în timp ce unele comune aveau densități superioare sau comparabile celor înregistrate la Câmpulung Moldovenesc și Gura Humorului: Vama (3,8 loc./kmp) și Pojorâta (2,4 loc./kmp).

În cei 115 ani care s-au scurs de la efectuarea recensământului austriac, organizat de generalul Spleny și până la cel din 1890 (publicat de Em. Grigorovitz, 1908), asistăm la o creștere însemnată a numărului de locuitori (pe ansamblul regiunii) de la 2 660 locuitori (potrivit Hărții lui Büschel), până la 40 906 locuitori, o creștere cu 1 537,8%, densitatea medie pe ansamblul regiunii având valori de 21,4

loc./kmp. Valorile cele mai mari s-au înregistrat la nivelul aşezărilor urbane şi al târgurilor: târgul Gura Humorului (64,2 loc./kmp, urmat de oraşul Câmpulung Moldovenesc (49,4 loc./kmp) şi târgul Vama (32 loc./kmp).

Fig. 1. Densitatea populației la recensământul din 1890.

Valori destul de ridicate se înregistrau şi într-o serie de unități administrative rurale în care activitățile industriale cunoșteau o dezvoltare mai accentuată pentru perioada respectivă (renumite pentru morile şi ferăstraiele pentru prelucrarea lemnului: Frasin (30 loc./kmp), Mănăstirea Humorului (25,6 loc/kmp), Frumosu (19,9 loc./kmp), Sadova (19,2 loc./kmp), Stulpicani (17,1 loc./kmp), Fundu Moldovei şi Vatra Moldoviței (ambele peste 14 loc./kmp), pentru ca cele mai reduse valori ale densității populației să corespundă comunelor cu un grad mai mare de izolare: Moldova Sulița (6,6 loc./kmp) şi Ostra (7,2 loc./kmp).

Datele furnizate de recensământul din 1930 indică o creștere a densității populației, atât la nivelul întregii regiuni (32,7 loc./kmp), cât şi în profil teritorial, localitățile urbane Gura Humorului (86,loc./kmp) şi Câmpulung (71,1 loc./kmp) remarcându-se prin aceleaşi valori ridicate, în timp ce oraşul Vama a înregistrat o creștere uşoară a densității populației față de 1890 (39 loc./kmp) şi o scădere față de 1910.

Dintre unitățile administrative rurale, cea mai mare creștere a înregistrat-o comuna Moldova Sulița (20,9 loc./kmp), ceea ce înseamnă mai mult de o triplare a densității populației față de cea din 1890 şi aproape o dublare a densității populației în cazul comunei Frasin (56,1 loc./kmp) şi o creștere însemnată la Mănăstirea Humorului (40,8 loc/kmp), celelalte comune având valori cuprinse între 20 şi 30

loc./kmp, excepție făcând comuna Ostra, în care s-a înregistrat valoarea minimă a densității populației din întreaga regiune (10 loc./kmp).

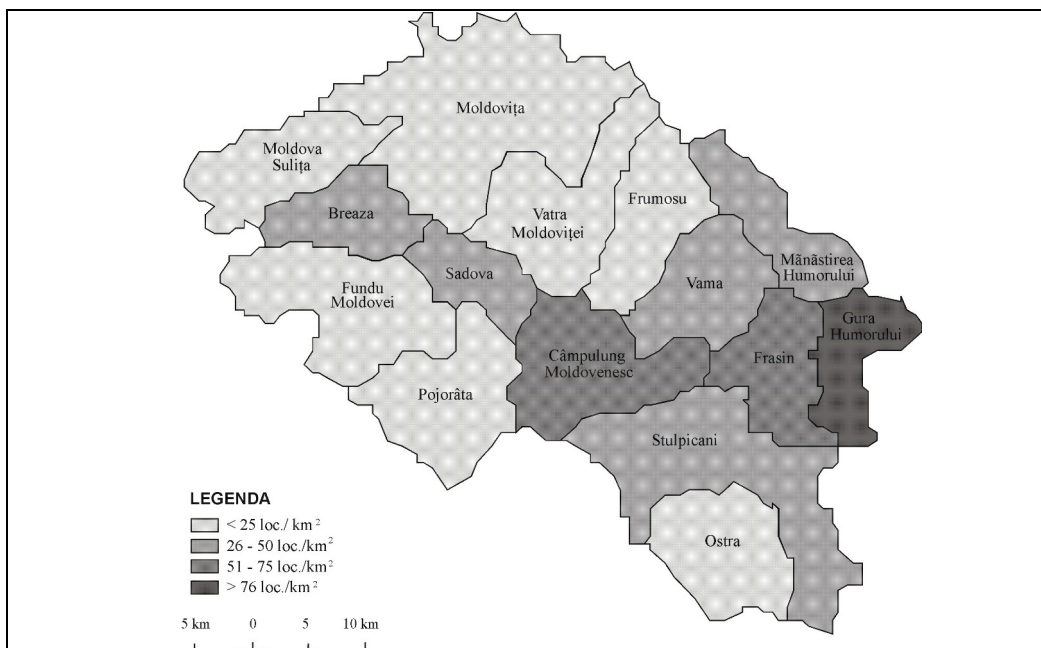

Fig. 2. Densitatea populației la recensământul din 1930.

În anul 1956, pe fondul creșterii generale a densității populației se înregistrează și scăderi ale acestui indicator în comunele Fundu Moldovei (22,6 loc./kmp) și Mănăstirea Humorului (27,5 loc./kmp), sau menținerea la aceleași valori ca în anul 1930 (Pojorâta), ca urmare a repatrierii unui număr însemnat de locuitori de origine germană.

La recensământul din 1966, densitatea populației, în mediul urban, depășește 100 loc./kmp, cu valori superioare la Gura Humorului (129,7 loc./kmp), creșteri ale densității populației remarcându-se în majoritatea unităților administrative, mai puțin comunele Sadova, Moldovița și Breaza. Valorile densității populației se situează sub nivelul celor înregistrate în 1956, datorită scăderii natalității, dar și a deplasării populației spre centrele urbane, această perioadă marcând, de fapt, începutul exodului rural. Densități însemnate de populație se înregistrează și la Frasin (61,4 loc./kmp) și Vama (41,4 loc./kmp), care aveau statut de comune incluse urbanului.

Anul 1977 marchează o creștere a densității populației, atât pe ansamblul regiunii (52,3 loc./kmp), cât și la nivelul fiecărei unități administrative, cu valorile cele mai ridicate în cele două centre urbane (Gura Humorului, 189,1 loc./kmp și Câmpulung Moldovenesc, 131,7 loc./kmp), urmate de comuna Frasin, cu densitatea cea mai mare din mediul rural (73,3 loc./kmp), pentru ca în cazul celorlalte unități administrative rurale valorile densității să oscileze cu un ecart de 20-45 loc./kmp.

Abrogarea legii privind restricțiile legate de imigrația în orașe, începând cu 1990, corelată cu măsurile economice care au avut la bază rațiuni populiste, explică și

creșterea densității populației celor două orașe, în anul 1992, la valori fără precedent (237,6 loc./kmp la Gura Humorului și 156,4 loc./kmp la Câmpulung Moldovenesc). Dacă pe ansamblul regiunii densitatea medie a populației a crescut la 57,2 loc./kmp, creșterile cele mai importante fiind caracteristice mediului urban, la nivelul mediului rural se evidențiază două tendințe: una dominantă, de scădere-stagnare a densității populației (Moldova Sulița, Fundu Moldovei, Pojorâta, Moldovița, Vatra Moldoviței, Ostra, Frumosu) și alta de creștere sensibilă a densității populației la Breaza, Sadova, Vama, Frasin, Stulpicani, Mănăstirea Humorului.

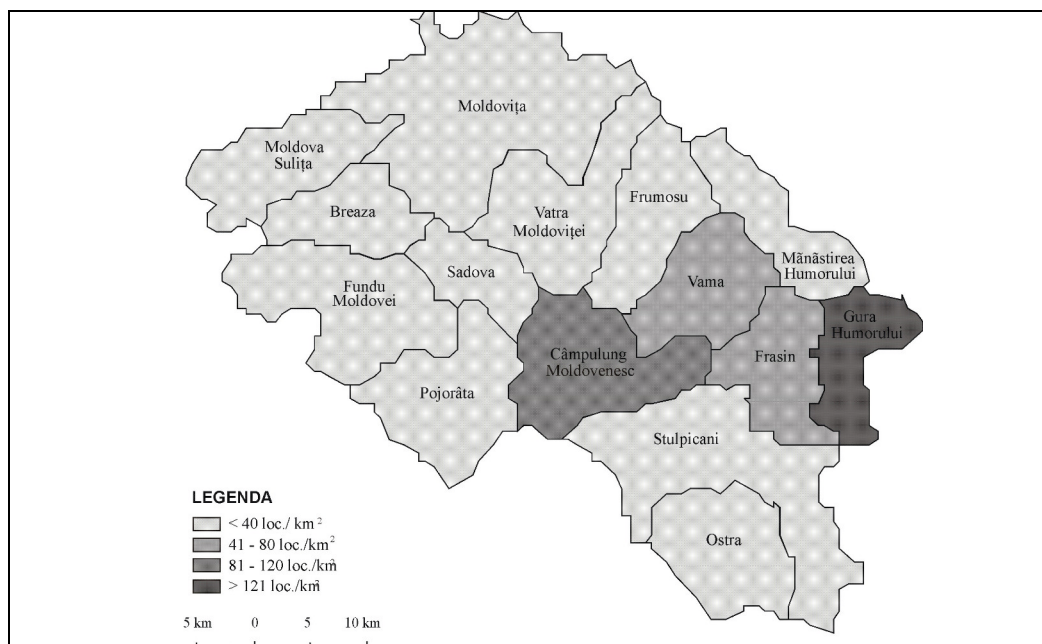

Fig. 3. Densitatea populației la recensământul din 1966.

Tendința generală, la nivelul anului 2002, este cea de scădere a densității populației, atât pe ansamblul regiunii, cât și la nivelul unităților administrative, excepție făcând comunele Sadova, Vatra Moldoviței, Frumosu și Mănăstirea Humorului, caracterizate printr-o creștere nesemnificativă.

Pentru prima oară în perioada 1890-2002, localitățile urbane înregistrează o scădere a densității populației, determinată, pe de-o parte, de reducerea dramatică a natalității, iar pe de altă parte, de fenomenul migrației de revenire sau de reîntoarcere, cauzat de restructurarea industriei și deteriorarea condițiilor de viață și stimulat de adoptarea și aplicarea Legii fondului funciar începând cu anul 1991. Condițiile mai sus prezentate nu au determinat o scădere de amploare a densității populației, dar exprimă o tendință care se poate accentua în anii care urmează. Evident, cele mai mari valori se mențin tot la nivelul centrelor urbane (Gura Humorului – 223,7 loc./kmp și Câmpulung Moldovenesc – 141,5 loc./kmp), iar dintre localitățile rurale se remarcă, ca și la celelalte recensăminte, comunele Frasin (74,8 loc./kmp) și Vama (44,1 loc./kmp). Dacă în anul 2002, densitatea medie a regiunii sectorului carpatic al

văii Moldovei era de 53,6 loc./kmp, aceasta crește la 54,4 loc./kmp în anul 2004, creștere valabilă pentru toate unitățile administrative, mai puțin pentru Pojorâta, singura comună în care valoarea densității scade. Raportată la densitatea medie a regiunii, în anul 2002, densitatea urbană se ridică la 182,6 loc./kmp, în timp ce densitatea populației din mediul rural se ridică la doar 32,1 loc./kmp (de 5,7 ori mai redusă față de cea urbană). Prin încadrarea Frasinului la localitățile urbane, densitatea urbană scade, pe ansamblul regiunii, la 168,7 loc./kmp.

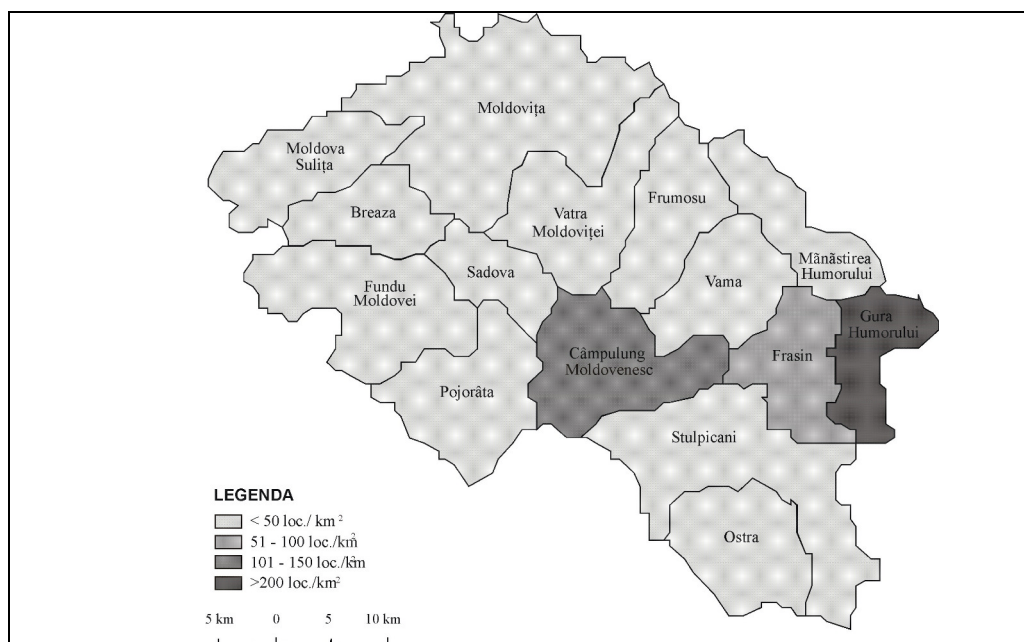

Fig. 4. Densitatea populației la recensământul din anul 2002.

Analiza comparativă a hărților densității populației (figurile 1, 2, 3 și 4) evidențiază faptul că densitățile cele mai mari corespund sectorului transversal al văii Moldovei, importantă axă de circulație transcarpatică și urbigenă, în lungul căreia au apărut și s-au dezvoltat orașele Cămpulung Moldovenesc, Gura Humorului, Vama (în trecut cu statut urban) și Frasin (oraș, din anul 2004). Dezvoltarea acestor așezări, creșterea numărului de locuitori și, implicit, a densității populației este rezultatul unui complex de factori: naturali (poziția geografică favorabilă în culoarul depresionar al văii Moldovei, resursele bogate, accesibilitatea ridicată), istorici, cu rol restrictiv în perioadele tulburi, când exista pericolul invaziilor, și stimulator, mai târziu, socio-economici (construirea căii ferate transcarpatice, valorificarea resurselor solice și subsolice). Intensificarea procesului de populare s-a realizat atât prin stabilirea românilor (localnici sau cei veniți din Transilvania), cât și prin colonizarea cu elemente germane, huțule, evreiești etc., proces care a contribuit la transformarea mediului natural, cu efecte tot mai vizibile în peisaj, care reflectă, fidel, complexitatea raporturilor dintre populație și cadrul natural.

BIBLIOGRAFIE

- Cucu V.** (1974), *Geografia populației și așezărilor omenești*, Edit. Did. și Ped., București.
- Erdeli G., Cucu V.** (2005), *România – Populație Așezări umane. Economie*, Edit. Transversal, București.
- Erdeli G., Dumitrache Liliana** (2001), *Geografia populației*, Edit. Corint, București.
- Iașu C.** (2002), *Depresiunea Rădăuților – Studiu de geografie umană*, Edit. Corson, Iași.
- Iosep I.** (1972), *Câteva considerații geografice privind populația și așezările omenești din județul Suceava*, Com. și ref. Geogr., Suceava.
- Iosep I.** (în colab. cu Barbu N. 1987), *Obcinele Bucovinei*, în „Geografia României”, III, Edit. Academiei, București.
- Muntele I.** (1998), *Populația Moldovei în ultimele două secole*, Edit. Corson, Iași.
- Ungureanu Al.** (1980), *Orașele din Moldova, studiu de geografie economică*, Edit. Academiei, București.
- Ungureanu Al., Groza, O., Muntele, I.** (2002), *Moldova, populația, forța de muncă și așezările umane în tranziție*, Ed. Corson, Iași.
- * * * (1919), *Dicționar statistic al Bucovinei*.
- * * * *Recensământul general al populației și locuințelor României din 29 decembrie 1930*.
- * * * *Recensământul general al populației R. S. R. din 15 martie 1966*.
- * * * *Recensământul general al populației R. S. R. din 5 ianuarie 1977*.
- * * * *Recensământul general al populației României din 7 ianuarie 1992*.
- * * * *Recensământul general al populației României din 19 martie 2002*.

Departamentul de Geografie
Universitatea „Ștefan cel Mare” Suceava
E-mail: des_pina@yahoo.com